

Jauniešu centri ir vieta, kur jaunieši ne tikai interesanti pavadīja laiku, te arī veidojas piederības sajūta dzimtajai vietai.

Ieraudzīt vietējās apkaimes nozīmi

Jauniešu centri ir tie, kas nodrošina neformālās izglītības pasākumu, projektu un programmu īstenošanu; iesaistīšanu jaunatnes organizācijās vai iniciatīvu grupās un brīvprātīgajā darbā; sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iekļaušanu vienaudžu vidē; konsultācijas jauniešiem par viņiem aktuālām tēmām; jauniešu iesaistīšanos pašvaldības darbā ar jaunatni un tā ietvaros organizētajos pasākumos, projektos un programmās.

Sarunās ar jauniešiem jauniešu centru vadītājiem un jaunatnes lietu speciālistiem izkristalizējas, ka katra aktivitāte, kopīgi darbojoties brīvā atmosfērā un vienlaicīgi arī sasniedzot redzamus savu ideju rezultātus, palīdz jauniešiem ieraudzīt vietējās apkaimes īpašo nozīmi viņa dzīvē, piederības sajūtu un vēlmi atgriezties pēc tam, kad pabeigtas studijas vai pirmā darba pieredze iegūta citviet.

Sajust sevi kā kopienas daļu

Stalbēniete Iluta Balode ir gan Cēsu Jauniešu mājas vadītāja, gan jaunatnes lietu speciāliste Cēsu novada Pārgaujas apvienības pārvaldē. Lai gan Ilutai Rīgā bijis darbs, kas ļoti patika, vienmēr gribējies atgriezties dzimtajā vietā. Sākumā pārcēlās atpakaļ, bet turpināja darbu Rīgā, tomēr ar laiku saprata, ka arī strādāt vēlas tuvu savam pagastam.

Daloties redzējumā par jauniešu centriem laukos, Iluta teic:

Jauniešu centri laukos. SAJUST PIEDERĪBU

“Jauniešu centriem lauku teritorijās ir ļoti liela nozīme ne tikai lokālās piederības veidošanā, bet kopumā jauniešu iekļaušanai sabiedrībā, tajā notiekošajos procesos. Centriem ir liela loma, veidojot jauniešos izpratni, ka arī viņi ir sabiedrības daļa, ka ar viņiem rēķinās, ka par viņiem domā un ka arī viņi var mainīt, ietekmēt to, kas vietējā kopienā notiek.

Jauniešu centri arī piedāvā neformālās izglītības, radošās izpausmes un iniciatīvu īstenošanas iespējas, ko izglītības iestādes ne vienmēr var nodrošināt. Mums ir darbošanās kopā, sajūta, ka esi daļa no *puzles*, kas veido lielo bildi, ir atbildība pret savu dzimto vietu un pārliecība par saviem spēkiem. Manuprāt, tas viss stiprina arī piederības sajūtu. Lai gan Pārgaujas apvienības pagastos nav jauniešu centra, kas būtu pastāvīgi atvērts, pieprasījums pēc aktivitātēm no jauniešiem ir.

Pagājušā gada nogalē notikušajā Pārgaujas pagastu jauniešu mini-forumā “Pacel ideju”, kurā definēja problēmas, ko viņi saskata savā dzīvesvietā, izskanēja ne tikai jauniešiem aktuāli jautājumi, bet arī tādi, kas aktuāli visai vietējai sabiedrībai. Tas pierāda, ka jaunieši sajūt sevi kā kopienas daļu, taču ar to ne vienmēr ir pietiekami. Darbs ar jaunatni un jauniešu iesaiste jauniešu centru aktivitātēs ir ilgtermiņa ieguldījums vietējo kopienu attīstībā un eksistencē.”

Arī Līna Paimiņa, Vecpiebalgas apvienības pārvaldes Jaunatnes lietu nodaļas vadītāja, uz Vecpiebalgu pārcēlusies no pilsētas. Viņa dalās savā redzējumā, ka jauniešu centri palīdz jauniešiem saskatīt vietējās vietas vērtību: “Būtībā tā ir viena kopiena – pirmsskola, skola, jauniešu centrs, kultūras nams, bibliotēka -, kas kopīgi veido piederības sajūtu dzimtajai vietai. Piemērs ir arī šo jomu darbinieki,

viņi sadarbojas, iesaistot pašus jauniešus. Tā tagad viņi līdzdarbojas jaunatnes lietu stratēģijas izveidošanā 2024. - 2029. gadam. Arī tas, ka jaunieši var piedalīties lēmumu pieņemšanā, būt lēmēji, būt daļa no komandas, veido piederības sajūtu.”

Laukos ir svarīgs ikviens

Pilsētā jauniešiem mēdz būt vairāk iespēju, bet ne visi tās var izmantot, savukārt laukos katru jauniešu novērtē, atzīst Līna Paimiņa: “Laukos ikviens ir īpašs un visi var iesaistīties un izdarīt. Ikviens jauniešs vienmēr būs gaidīts, un neviena viņa ideja netiks novērtēta kā traka, jo visu ir iespējams realizēt. Jauniešu centru vadītāji un jaunatnes lietu speciālisti palīdz radīt šīs iespējas, palīdz motivēt, iesaistīties, sistematizēt un parādīt, ka, kopīgi strādājot, var paveikt iecerēto. Ļoti liela nozīme ir arī jauniešu apmaiņas programmām, kad jaunieši var iepazīt vienaudžus gan no citām valstīm, gan paši doties pieredzes apmaiņā. Un šajās programmās piedalās arī tie, kuriem bijis grūti socializēties, paust viedokli, kuri bijuši noslēgti. Pat aizbraucot uz nedēļu un pēc tam daloties iespaidos, redzam, kā cilvēks mainījies, kļuvis atvērtāks un ar plašāku skatījumu uz pasauli.”

Līna Paimiņa gan piebilst, lai jauniešiem atgrieztos laukos, jābūt izglītībai, profesijai, redzējumam, kur iespējams sniegt savu ieguldījumu, kā arī ir jābūt darba iespējām. Tāpēc kopā ar Vecpiebalgas Jauniešu un interešu centra vadītāju vēlas jauniešus vairāk izglītēt par uzņēmējdarbī-

bu, tās attīstību: “Laukos darba vietu ir tik, cik ir, tajā pašā laikā tieši laukos ir lielākās iespējas uzņēmējdarbības uzsākšanai.”

Izmantot iespējas

Dzērbenes Jauniešu centra vadītājs Igors Zvaigzne secina: “Centrs ir viena no vietām, kur jaunieši droši var izmēģināt savas idejas, attīstīt prasmes un iemaņas tālākai dzīvei. Jaunieši, protams, ir dažādi, tādi, kas nāk ar ierosmēm, ir gatavi uzlocīt piedurknes un ķerties klāt to īstenošanai, un tādi, kuri gatavi palīdzēt un piedalīties, ja viņus uzrunā vai uzaicina. Un, protams, ir jaunieši, kuri vienkārši vēlas būt grupā un ar draugiem, bet neapņemas kaut ko aktīvi veidot vai darīt. Ja būtu jāskaita, tad teiktu, ka to trešo ir vairāk nekā pirmo. Bet ne visi var būt dzimuši līderi un vadītāji.

Jauniešu centrs ir ļoti nozīmīgs, ne vien dodot iespēju atrast jaunus draugus, labi pavadīt laiku un sevi pilnveidot ārpus skolas neformālā vidē, bet arī nodrošinot to, ka centra darbinieks ir vēl viena uzticības persona, pie kuras var vērsties pēc padoma, kura uzklaušs.”

Piedāvājums jauniešu centros jaunajam cilvēkam ļauj saredzēt, ka laukos ir darbība, rosība. “Visbiežāk dzirdētais ir: “Ai, tur laukos tak nekā nav!” Un, lūk, tagad Dzērbenes Jauniešu centrs ir kļuvis par vienu lietu, kas ir. Šī pieredze ir viens no faktoriem par labu tam, kāpēc jauniešiem saskata motivāciju pēc studijām atgriezties dzimtajā vietā,” saka I.Zvaigzne un piebilst, ka viena no centra funkcijām ir neformālā izglītība. Ļoti bieži tā ietver da-

žādas tradīcijas, kultūras un vietējās dzīves aspektus, kas paplašina redzējumu par dzimto vietu.

Vecpiebalgas Jauniešu un interešu centra vadītājs Jānis Roberts teic: “Kamēr uzņēmējdarbība ir sākuma pozīcijā, uzskatu, ka jauniešu centrs ir lieliska vieta, kur man dot savu ieguldījumu, lai palīdzētu jauniešiem paskatīties mazliet plašāk, paaugstinātu ambīcijas. Dažkārt jauniešiem daudzas iespējas šķiet kaut kas nesasniedzams, nereāls, bet es cenšos parādīt, ka cilvēki, ko redzam ikdienā, ir tie, kuri sasniedz savas ieceres, un viss ir iespējams.”

Stāstot par jauniešu centru nozīmi, Jānis Roberts vērtē, ka tie ir viens no stūrakmeņiem, papildu instruments, ko pašvaldība var izmantot, lai veicinātu jauniešu piederību: “Atšķirība no pilsētas, kur jauniešu centrā pulcējas skolēni no dažādām skolām, laukos, pat ja bērni mācās dažādās klasēs, viņi cits citu pazīst. Tomēr Jauniešu centrā ir neoficiālāka atmosfēra nekā skolā, lai gan tāpat ir noteikumi, esam jauniešiem vairāk kā draugi. Kāds var nebūt ģimenē saprasts vai vienkārši piedzīvot grūtāku dienu, te viņš ir uzklaušs, iegūst sajūtu, ka ir sadzirdēts, sarunās nonākam pie vērtīgām atziņām par dzīvi. Sajūta, ka esi sadzirdēts, ka ir droša vieta, kur būt, arī stiprina labo, kas saistās ar pagastu un vietu, kurā jauniešiem dzīvo.” □

KOMENTĀRS

MAIJA KOLBERGA, Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras Eiropas Savienības programmu departamenta direktore, direktora pienākumu izpildītāja.

Liela mērā ieradumi veidojas bērnībā un jaunībā. Tie tiek ieaudzināti ģimenē, skolā un citās ikdienas aktivitātēs, piemēram, jauniešu centrā vai uz ielas. Jauniešu centrā ar jaunatnes darbinieku atbalstu jaunieši var realizēt savas idejas, radīt aizraujošus un izglītojošus pasākumus vienaudžiem, doties pieredzes apmaiņā uz ārzemēm vai palīdzēt vietējai sabiedrībai, kā arī reizē attīstīt savas prasmes caur “darīt” prizmu. To kā iegūtu vērtību atzīst arī 95% Eiropas Savienības program-

mu dalībnieku.

Manuprāt, ikviena darbība, ko veicam savā kopienā, – organizēti pārgājieni, sporta spēles, diskusijas vai vides sapulces, kas bieži vien tiek iniciēti un organizēti tieši jauniešu centros, – rada piederības sajūtu, jo ļauj ciešāk iepazīt apkārtnē dzīvojošos cilvēkus, apkārtējo vidi un stiprināt attiecības ar līdzcilvēkiem.

Kā paši jaunieši atzīnusi, bieži vien tieši ārzemēs viņi saprot, cik mūsu valstī ir tīrs, zaļš un mierīgs. Tāpat būtiski, ka tieši savā vidē ir vieglāk saņemt panākumus, saņemt savējo novērtējumu un iedvesmot jaunāko paaudzi. Arī pēc pieredzes gūšanas citviet jauniešiem vēlas atgriezties un redzēt, kas notiek ar viņu iekopto sporta laukumu vai izveidoto dabas taku, pievienojot jau ārzemēs gūtās idejas. □

Darīt pašiem

GUSTAVS BĒRZIŅŠ

Vidzemes Augstskolā studē tūrisma, kad vien iespējams, brauc pie ģimenes Stalbes pusē, viņš ir arī viens no jauniešiem, kas darbojas Straupes luterāņu draudzes “Kraujas Mājās”.

Viņš uzsver jauniešu centru nozīmi laukos, jo nereti tie jauniešiem vienkārši nav, ko darīt: “Daļa sanāk kopā nelielās kompānijās un pastaigājas, jo nav vietas, kur varētu pulcēties. Daudzi pavadīja laiku, darbojoties telefonā, datorā, jo šķietami socializēties var arī virtuālajā vidē, liekas, esam tik tuvu cits citam kā nekad. Bet klātieni virtuālā vide nevar atsvērt. Ja ir šāds centrs, jaunieši tur var tikties, uzspēlēt ģitāru, galda spēles, sarunāties, dalīties idejām. Jo vislabākās idejas rodas tieši tādās sa-

runās. Sākumā jaunieši vienkārši labi pavadīja laiku, tad saprot, ka var īstenot kādus plānus, gūt vērtīgu pieredzi. Kad kopīgi aktīvi darbojas cilvēki no viena reģiona, iet uz kopīgu mērķi, tas dod arī patriotisma sajūtu. Šādos centros jauniešiem sevi var labāk iepazīt, noticēt sev, jo, aktīvi darbojoties, labāk saprot, kas padošas, ko tālāk studēt, kādu darbu izvēlēties. Turklāt paša līdzdalība ir vairāk atmiņā paliekoša, nekā ja tas tiek uz paplātes pasniegts. Un jaunieši ir ļoti aktīvi, tikai vajag viņiem dot iespēju, vajag telpas un cilvēkus, kas ir uz vietas un sniedz atbalstu.”

Tāpat Gustavs uzsver, ka jauniešu centros ir iespēja atrast līdzīgi domājošos, jo viens nav karotājs, mērķu sasniegšanai ir vajadzīga komanda. “Arī Pārgaujas pasākumā “Lauzt robežas” vien-

mēr esam domājuši par to, lai visi justos kā viena liela komanda, jo, darot kopā, var vairāk izdarīt. Šie pasākumi ir daļa no jaukām atmiņām par manu dzimto vietu, un arī tās rada vēlmi tur atgriezties,” secina Gustavs Bērziņš. □

Lappusi sagatavojuši
IVETA ROZENTĀLE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.